

Praktijkprikkel 2022-18

Praktijkprikkel Chronisch nitrofurantoïnegebruik

Deze Praktijkprikkel is met name interessant voor voorschrijvers en apothekers

Recidiverende urineweginfecties komen frequent voor. Soms krijgt een patiënt hiervoor langdurig antibiotica voorgeschreven in een andere dosering dan bij acute infecties.

Veel antibiotica zijn ongeschikt voor langdurig gebruik. Het opsporen van langdurige gebruikers is nog niet ondervangen in de medicatiebewaking van de apotheek. Het risico bestaat dat deze middelen ongewild langdurig gebruikt worden en hierdoor toxische bijwerkingen gaan geven.

Melding

Een 55-jarige vrouw heeft steeds herhaalrecepten nitrofurantoïne aangevraagd bij de huisarts. De huisarts heeft deze laten doorgaan en de apotheek heeft afgeleverd. De huisarts ontdekt het incident bij de beoordeling van de labwaarden en met name de leverfuncties van de vrouw. Na een consult met een specialist staakt de huisarts de nitrofurantoïne. De vrouw heeft mogelijk leverschade opgelopen door te lang doorgebruiken van nitrofurantoïne.

Analyse

Volgens de NHG-Standaard *Urineweginfecties* (2020) kan bij recidiverende infecties (3 of meer per jaar) nitrofurantoïne (1x daags 50-100 mg) of trimethoprim (1x daags 100 mg), al dan niet na gemeenschap, worden overwogen. De uiterste gebruiksduur is 6 tot 12 maanden. De standaard waarschuwt voor zeldzame, maar ernstige, bijwerkingen bij langdurig gebruik van nitrofurantoïne. Dit betreft een – soms irreversibele – polyneuropathie, waarvan paresthesieën een eerste symptoom zijn. Ook een pulmonair syndroom, met kortademigheid en prikkelhoest als klachten (dat kan leiden tot irreversibele fibrose) en levertoxiciteit komt voor.

Bij dyspnoe of droge hoest bij nitrofurantoïne gebruikers wordt geadviseerd om het gebruik onmiddellijk te staken¹.

Aanbevelingen

Voor voorschrijvers

- Blijf alert op de gebruiksduur bij chronisch gebruik van nitrofurantoïne. Vooral bij langdurige behandeling dient nauwgezet gecontroleerd te worden op bijwerkingen op de longen, lever (controleer op tekenen van hepatitis/leverschade), het bloed (m.n. hemolyse) en het perifere zenuwstelsel. Staak de nitrofurantoïne na maximaal 12 maanden.

Voor apothekers

- Evalueer de patiënten die langdurig nitrofurantoïne gebruiken. Maar hierover afspraken in het FTO. Zolang er geen medicatiebewaking is om chronisch nitrofurantoïnegebruik in kaart te brengen, verdient het aanbeveling om jaarlijks deze gebruikers zelf in kaart te brengen en deze voor evaluatie voor te leggen aan de voorschrijvers.
- Als het apotheekstelsel met een stopdatum kan werken, stel die dan in. Wees er wel op bedacht dat een stopdatum niet altijd meekomt in elektronische communicatie.

¹ Milazzo E, Orellana G, Briceño-Bierwirth A, Korrapati VK. Acute lung toxicity by nitrofurantoin. *BMJ Case Rep.* 2021;14(4):e237571.

Zelf deze Praktijkprikkel ontvangen?

Is deze Praktijkprikkel doorgestuurd en wil je deze ook ontvangen? Meld je dan aan op onze [website](#).

Medicatie-incidenten melden? Meer weten over het IVM?

Wil je een medicatie-incident melden, dan kan dat via onze [website](#). Informatie over e-learnings, nascholingen, FTO-werkmateriaal, nieuwe geneesmiddelen en ander belangrijk nieuws over medicatieveiligheid? Schrijf je dan in voor onze [nieuwsbrief](#).